

Preporuke za razvoj biciklističkog prometa na nacionalnoj razini

Uvod

Projekt CYCLURBAN, (za više informacija <https://www.cyclurban.eu/the-project/>) provodi se na području šest europskih zemalja i šest gradova. Puni naziv projekta definira i njegov cilj – “Biciklistički promet kao element politike ublažavanja klimatskih promjena”. Partneri projekta u Hrvatskoj su Grad Velika Gorica i udruga Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR).

Biciklistički promet u urbanim sredinama predstavlja održivi oblik prometa, koji zahtijeva manje prostora, ne zagađuje okoliš, a na manjim i srednjim udaljenostima brzinom i sigurnosti može konkurirati automobilu i ostalim oblicima motoriziranog prometa. Biciklistički promet sa odgovarajućom infrastrukturom koja je povezana za oblicima javnog prijevoza (npr. stajališta za bicikle na terminalima javnog prijevoza, prijevoz bicikla vlakom ili autobusom, povezanost biciklističkih staza i terminala) predstavlja osnovu održivog urbanog prometa.

Osim razvoja lokalnih smjernica za Veliku Goricu, definirane su i preporuke za unaprjeđenje politika na nacionalnoj razini koje mogu dovesti do bržeg razvoja biciklističkog prometa.

Preporuke su podijeljene u tri tematska područja: **zakonodavne promjene, institucionalne ili organizacijske promjene i mogućnosti financiranja**. U svakom području definirane su preporuke koje mogu dovesti do promjena u području prometa ili planiranja prometa te rezultirati sa povećanim udjelom nemotoriziranog prometa, prije svega biciklističkog.

Preporuke su osmišljene tijekom projekta koristeći nekoliko metoda. Na samom početku provedeno je mapiranje dionika i postojećih politika na lokalnom i nacionalnoj razini. Nakon toga provedeni su strukturirani intervjui sa glavnim dionicima. Na završnom seminaru organiziranom 26. studenog u Velikoj Gorici pod nazivom „Biciklom do cilja – bolja klima za sve“ održana je radna grupa gdje su predstavljen nacrt preporuka, a sudionici iz javnog, civilnog i privatnog sektora imali su priliku komentirati i davati dodatne prijedloge.

Projekt je financiran od strane Njemačkog ministarstva okoliša, zaštite prirode i nuklearne sigurnosti (BMUB) preko resursa Europske klimatske inicijative (EUKI). Sveobuhvatni cilj EUKI inicijative je potaknuti suradnju na području klimatskih promjena u Europskoj uniji s ciljem smanjivanja emisija stakleničkih plinova.

Preporuke

Preporuke su podijeljene u tri tematska područja: **zakonodavne promjene, institucionalne ili organizacijske promjene i mogućnosti financiranja.**

Zakonodavne promjene

- **Obvezna izrada Akcijskog plana održive mobilnosti (SUMP), ili sličnog planskog dokumenta na razini JLS za velike i srednje gradove**

Planiranje mobilnosti preduvjet je za osiguranje razvoja infrastrukture i svijesti sudionika u prometu na održiv način. Razvoj akcijskih planova (Sustainable Urban Mobility Plan) podupire i EU politika održivog prometa. Planovi obuhvaćaju cijelo urbano područje grada, predviđaju suradnju na različitim područjima i među različitim upravnim odjelima, također uključujući građane i ostale dionike i u prometu. Plan kao rezultat nudi niz održivih prometnih rješenja za siguran, zdrav i protočan prijevoz ljudi i dobara imajući na umu lokalno stanovništvo i urbani okoliš.

Platforma za razmjenu informacija o SUMP-ovima <https://www.eltis.org/>

- **Promjena minimalnog ograničenja brzine**

Prema Zakonu o sigurnosti prometa na cestama, članak 51, stavak 4, *Brzina kretanja vozila na cesti uz normalne prometne uvjete ne smije se ograničiti ispod 40km/h. S obzirom na zone 30, u kojima je signalizacijom određeno ograničenje brzine 30 km/h, dovodi se u pitanje zakonitosti ograničenja brzine u zoni smirenog prometa.*

- **Ograničenje brzine za nemotorizirani promet u pješačkim zonama**

Ograničenje brzine dovelo bi do bolje regulacije nemotoriziranog prometa na mjestima gdje je veliki broj pješaka i biciklista. Neprilagođena brzina kretanja bicikala i ostalih oblika nemotoriziranog prometa u pješačkoj zoni može ugroziti sigurnost pješaka, prije svega najranjivijih skupina, npr. djece, starijih osoba itd.

Institucionalne ili organizacijske promjene

- **Uspostava nacionalnog koordinacijskog tijela za urbani biciklistički i nemotorizirani promet (ili proširenje područja rada postojećeg Koordinacijskog tijela za cikloturizam)**

Cilj je pokrenuti tijelo koje bi pored cikloturizma, obuhvatilo razvoj biciklističkog prometa u cjelini prije svega u urbanim sredinama. Smatramo da unutar državnih tijela ne postoji jedinstveni odjel koji se bavi ovom temom, a koji bi osiguravao da se biciklistički promet ravnopravno uključuje prilikom izrade zakonskog okvira vezanog za promet.

- **Usklađivanje prostornih planova i SUMP-ova**

Ova preporuka više je savjetodavnog tipa, a odnosi se na bolju koordinaciju izrađivača Akcijskih planova održive mobilnosti i prostornih planova na razini jedinica lokalne samouprave.

Mogućnosti financiranja

- **Javni natječaji za sustave javnih bicikala i javne biciklističke infrastrukture**

Funkcionalna biciklistička infrastruktura najvažniji je preduvjet za veći udio biciklističkog prometa u urbanim sredinama. Ostali preduvjeti koji mogu utjecati na izbor bicikla kao prijevoznog sredstva su geomorfološke karakteristike područja grada, raspored i vrsta cestovnih prometnica i zgrada, svijest građana, prosječna razina troškova prijevoza (npr. cijena javnog prijevoza, cijena parkinga, registracija vozila, cijena gorivo, cijena održavanja, itd.).

Ova mjera predviđa sufinanciranje javne biciklističke infrastrukture u urbanim središtima kako bi se omogućilo sigurno kretanje bicikala u prometnom sustavu.

Table No. 1: National Policy Recommendations (Croatia)

Priority Topic	No.	Recommendation	Status Quo Description	Proposed Policy Change Description	Date for Implementation	Affected Stakeholder(s)	Final Recipient(s)
Legislation changes	1	Obligatory development of SUMP or equivalent on LA level for medium/large cities	In the Transport development Strategy 2017-2030. SUMP are introduced as a sustainable transport planning tool on LA level (U.22) In the National energy and climate plans 2021-2030 SUMP mentioned as obligation for larger cities (35.000) and all counties.	To make SUMP (or similar plan) development obligatory via law	2020.	Local authorities above 35.000 hab. and counties.	Ministry of sea, transport and infrastructure
	2	To change minimum speed limit	Law on road safety Article 51 Speed limit on the road with normal traffic conditions is not to be limited below 40 km/h.	Law on road safety, Article 51, to change from 40 to 30 km/h,	2020.	Road vehicles (users)	Ministry of sea, transport and infrastructure
	3	Speed limit for non-motorized vehicles in pedestrian zones	not defined	To introduce speed limit for non-motorized vehicles in pedestrian zones	2020.	Non-motorized vehicles (users)	Ministry of sea, transport and infrastructure
Institutional and organizational changes	4	Establishment of national coordination body for urban cycling/non-motorized	not existing	To establish national coordination body	2020.	To be defined by Ministry	Ministry of sea, transport and infrastructure, Ministry of tourism

		transport/sustainable transport					
	5	To adjust Spatial plans with SUMP	Spatial plans are developed on national, regional and local level. Sometimes, there is a lack of coordination between departments (for spatial planning and transport).	To inform both relevant policy makers about the plans.	n/a	Local and regional authorities	Local and regional authorities
Enabling funding opportunities	6	Public tenders for bike sharing systems and public cycling infrastructure	not used, Environmental Protection and Energy Efficiency Fund (EPEEF) is responsible for urban mobility projects funding.	To release public tender for bike sharing systems and public cycling infrastructure	2020	Local authorities	Environmental Protection and Energy Efficiency Fund (EPEEF)

Source: strategic status quo analysis, interviews with stakeholders (MSTI, Transport departments in City of Zagreb and Velika Gorica, Faculty of Transport and Traffic Sciences), feedback from participants at the Cyclurban seminar

Author: Daniel Rodik, Društvo za oblikovanje održivog razvoja - DOOR